

EL LLENGUATGE

Complements
de nom (II)

És força freqüent que hi hagi vacil·lació en l'ús de certs noms determinats per un altre nom, quant a la preposició usada com a mot d'enllaç, com és ara *excepció a la regla* i *excepció de la regla*, *sentència a mort* i *sentència de mort*, *amor a la llibertat* i *amor de la llibertat*, *i por a la mort* i *por de la mort*, *servei al país* i *servei del país*. Anàlogament, es vacil·la entre *truita amb ceba* i *truita de ceba*, *itaula amb quatre calaixos* i *itaula de quatre calaixos*, *remei contra la tos* i *remei de la tos*. Com *dèiem ahir*, el fenomen consisteix en una tendència general a substituir, en la introducció de noms que són el complement d'un altre nom, preposicions com *amb* o *contra*, que indiquen un tipus de relació molt específica (companyia i oposició, respectivament), o com *a*, reminiscència d'un complement verbal (sovint un datiu), per la preposició *de*, que és la més usual, en català, per a exercir aquesta funció, la introducció de complements de nom formats per un altre nom, que en general poden expressar, com diu el Diccionari Fabra, «qualsevol tret que caracteritza la persona o cosa designada pel substantiu a què es refereixen».

Un exemple molt representatiu d'aquest procés de substitució preposicional, el tenim en el títol dels dos prefacis que encapçalen el mateix Diccionari Fabra a partir de la segona edició: *Del prefaci DE la primera edició* (signat per Pompeu Fabra) i *Prefaci A la segona edició* (signat per Carles Ribà). Aquest ús, en un mateix cas, de preposicions diferents, podria semblar desconcertant. Però creiem que l'explicació és molt clara. Hom va posar un prefaci a la primera edició del Diccionari, el qual prefaci, al cap dels anys, en la segona edició, fou reproduït, considerat ja com un element propi o integrant d'aquella primera edició, determinat per ella -*el prefaci de la primera edició*-, alhora que es posava un prefaci a la segona edició, el qual era, per tant, denominat *prefaci a la segona edició*. Ignorem, és clar, si aquest raonament precis va determinar la redacció d'aquests dos títols dels prefacis indicats, i més aviat ens inclinàriem a creure que es va fer d'una manera espontània, però obeint-hi inconscientment. La conseqüència, però, és que qui es refereixi després al segon d'aquests dos prefacis, tant pugui dir *el prefaci a la segona edició* com *el prefaci de la segona edició*, amb una tendència natural a preferir la segona solució.

Albert Jané